

СЕКЦІЯ 5. ПРОБЛЕМИ КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

Біганська Олена Володимирівна
студентка IV курсу
соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Кримінальна ситуація в Україні протягом останнього десятиліття продовжує невпинно загострюватися, про що говорить збільшення кількості вчинених злочинів, а також підвищення їх суспільної небезпеки. На підтвердження сказаного наведемо такі дані: коефіцієнт злочинності на 100 тис. населення України за 2016 рік у два з половиною рази перевищив аналогічний показник 1990 р. Для формування ефективної системи протидії злочинності необхідно вивчити та провести кримінологічний аналіз стану злочинності на сучасному етапі розвитку українського суспільства, що зумовлює актуальність даної теми.

В теорії кримінології, зазначається, що, кримінологічний аналіз стану злочинності полягає у дослідженні процесів та явищ, які входять до предмету кримінології і характеризують злочинність або певним чином впливають на неї [1, с. 57]. Виходячи із визначення кримінологічного аналізу стану злочинності його предметом є:

- злочинність, її стан, рівень, структура, динаміка та географія поширеності;
- характеристика окремих видів злочинів, виділених за певними кримінально-правовими та кримінологічними ознаками;
- особа злочинця;
- жертви злочинних посягань, їх характеристика за соціально-демографічними та кримінологічними ознаками;
- причини та умови економічного, соціального, демографічного, політико-правового, соціально-психологічного характеру, що зумовлюють вчинення злочину;
- прогноз злочинності в цілому та окремих видів злочинів [2, с. 14-15].

Сучасна злочинність в Україні характеризується високим рівнем, несприятливою динамікою та структурою. Так, за перше півріччя 2017 року, за даними Генеральної прокуратури України, було зареєстровано 446158 тисяч кримінальних правопорушень, без урахування тимчасово

окупованої території Автономної Республіки Крим та окремих районів Луганської та Донецької областей [3]. Це один із найвищих показників починаючи із 1997 року. При цьому зростання злочинності відбувається на фоні зниження ефективності діяльності правоохоронних органів щодо їх попередження та розкриття.

На нашу думку, причинами зростання кримінальних правопорушень в Україні є:

1. Низька інвестиційна привабливість України – цей фактор є підґрунтям для безробіття, гальмує загальне економічне зростання, які, у свою чергу, прямо впливають на домінування корисливої мотивації у осіб для вчинення злочину;

2. Продовження бойових дій на Донбасі – що спричиняє витік зброї в незаконних обіг з території їх проведення;

3. Проблема значної кількості внутрішньо переміщених осіб, які частіше за всіх стають жертвами злочинів.

4. Відносна бідність населення, безробіття, соціальна нерівність, корупція, та ін.

Динаміка злочинності протягом останніх 7 років характеризується хвилюподібними коливаннями, при якому, найвище значення амплітуди припадає на 2016 р., а найнижче – на 2010 р. Тим не менш, вираженою є загальна тенденція до зростання рівня злочинності. Абсолютний приріст 2016 р. (показники за 11 місяців) по відношенню до базового 2010 р. становить 270,5 тис. злочинів. Середньорічний абсолютний приріст за 2010–2016 рр. становить 45 тис. злочинів, середній темп зростання – 1,093, середній темп приросту – 9,3%. Отже, маємо констатувати усталення стійкого негативного тренду до погіршення кримінологічної ситуації в нашій державі. Не останню роль у цьому відіграє істотна дисфункція правоохоронної та судової системи, про що можна зробити висновок, виходячи з рівня та динаміки розкриття злочинів і практики судочинства у кримінальних провадженнях. Так, за січень-вересень 2017 року правоохоронними органами було зареєстровано 446 158 тис. кримінальних правопорушень, з яких 355 208 тис. – це ті кримінальні правопорушення, щодо яких судом було винесене рішення. Тобто, фактично 90 950 тис. злочинів залишаються поза межами правосуддя. Максимальний відсоток розкриття злочинів за період 2010–2016 рр. був забезпечений у 2010 р. та становив 72,1%. Мінімальний – у 2016 р. – 25,2%.

Структура сучасної злочинності в Україні характеризується значною часткою тяжких та особливо тяжких злочинів, загальна кількість яких у першому півріччі 2017 р. сягнув 168 632 тис

Залежно від об'єкта посягання традиційно лідирують злочини проти власності, частка яких у січні-вересня 2017 р. сягнула 284 852 тис.

Серед зареєстрованих злочинів проти власності превалюють крадіжки – 220 501 тис. (77,4% від всіх злочинів проти власності). Грабежі та розбої становлять 5,0% (14 475 злочинів) та 0,8% (2315 злочинів) відповідно,

шахрайства – 11,6% (33 152 злочинів), 5,2% – інші. Таке співвідношення загально-кримінальних корисливих злочинів є традиційним для структури злочинності в Україні та не вирізняється специфічними змінами протягом останніх п'яти – шести років.

Аналіз географії злочинності в Україні засвідчує, що найвищий коефіцієнт злочинної інтенсивності на 10 тис. населення протягом 2015–2016 рр. спостерігається у Запорізькій області (242 злочини), м. Києві (246 злочинів), а також Харківській (184 злочини), Кіровоградській (173 злочини), Київській (158 злочинів), Миколаївській (154 злочини) та Одеській (148 злочинів) областях. Найнижча злочинна інтенсивність в означений період зафіксована в Тернопільській (62 злочини), Івано-Франківській (65 злочинів), Закарпатській (72 злочини) та Чернівецькій (83 злочини) областях. Більшість злочинів (77,8%) вчиняється у містах та селищах міського типу. На мешканців сіл та селищ припадає не більше 19,5% всіх зареєстрованих злочинів. 2,7% злочинів вчиняється поза межами населених пунктів. Така картина територіального розподілу кримінальної активності в цілому відповідає тенденціям урбанізації в Україні, яка в тому числі впливає й на зміну не лише географії, а й характеру злочинності в цілому.

Таким чином, проведений аналіз стану злочинності в Україні дозволяє зробити деякі висновки. На злочинність в Україні впливає низка криміногенних детермінант, зокрема, високий рівень бідності населення, чисельна безробітність, політична нестабільність, бойові дії, та інше. Стає зрозумілим, що ця сфера потребує великих перетворень. І починати ці перетворення потрібно з комплексного кримінологічного супроводу протидії злочинності в Україні та реалізації цього процесу шляхом удосконалення нормативно-правового, організаційного, інформаційного та науково-методичного забезпечення зазначеної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. / А.П. Закалюк. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – Кн. 3: Практична кримінологія. – С. 57.
2. Кулик О.Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання : монографія / О.Г. Кулик. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 14-15.
3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-вересень 2017 року: статистична інформація Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Федчун Н.О.